

R. G. Collingwood, *O autobiografie filosofică*, cu un studiu introductiv de Stephen Toulmin; traducere din limba engleză Florin Lobonț și Claudiu Mesaroș; prefață la ediția română James Connely; postfață Florin Lobonț; Editura Trei, București, 1998, 189 p.

Autorul cărții prezentate aici a făcut parte dintre puținii „rebeli” ai elitei intelectuale a Universității din Oxford în perioada dintre cele două războaie mondiale, neputându-și adapta gândirea la nici unul din curentele care funcționau atunci în gândirea oxfordiană: realismul și idealismul. A avut o temeinică pregătire ca arheolog, începută încă din adolescență pe șantierul condus de tatăl său. Nu întâmplător, publică lucrarea *Roman Britain and the English Settlements*, în 1936, și coordonează publicarea inscripțiilor din Britania romană activitate pe care, în 1938, o încredințează lui R. P. Wright. A lucrat îndelung la un amplu proiect, *The Principles of History*, pe care nu a reușit să-l finalizeze din cauza unei suferințe medicale. A studiat teme de antropologie, folclor și magie. Filosofia politică, domeniul de căpătâi al lui Collingwood, s-a structurat pe temeiul istoricismului și relativismului. El mărturisește că „Munca mea de o viață, văzută de la vârsta de 50 de ani, a fost în principal o încercare de a realiza un *rapprochement* între filosofie și istorie” iar „...filosofii să înțeleagă că obiectul gândirii lor este istorie și să reflecteze asupra lui în așa fel încât să nu contravină standardelor contemporane ale gândirii istorice” (p. 97). După cum lesne se poate constata, din ultimul citat – cel puțin – prim-planul sistemului de gândire îl acordă, și acest autor, Istoriei.

Pentru cei ce încearcă să slujească istoriografia, *Autobiografia* lui Collingwood ar trebui să reprezinte o lectură de început, de inițiere. Demonstrațiile pe care le face pentru a ajunge la încheieri generale privind crearea unui sistem de gândire istoriografică ar înlătura multe din frământările și ezitățile care sunt încercate de cei ce vor să-și închine efortul intelectual muzei Clio. Este edificatoare următoarea încheiere – relativ simplă: „Istoria nu înseamnă a cunoaște ce eveniment îi succede altuia. Înseamnă a te pune în locul oamenilor și a gândi tu însuși dacă felul în care ei s-au comportat a fost cel optim”(p. 81).

Utile, lămuritoare și convingătoare sunt și demonstrațiile – uneori surprinzătoare, prin asocierea de idei – care l-au condus spre abordarea muncii arheologice: „Munca mea arheologică mi-a întipărit în minte [...] credința în importanța «activității interrogative» în cunoaștere” (p. 58). „Activitatea interogativă” nu este nouă; Collingwood ajunge, pe alte căi, la

acea „artă maieutică” atribuită, prin Platon, lui Socrate. Pe mulți poate i-ar surprinde actualitatea unei maniere de gândire atât de vechi. Autorul merge spre concretizare – dar în „sens invers” – în demonstrația sa: „Dacă în timp ce sapi spui doar «Să vedem ce găsim aici», nu înveți nimic cu excepția unor lucruri pur întâmplătoare [...]. Ceea ce afli nu depinde numai de ceea ce găsești în săpături, ci și de întrebările pe care ți le pui” (p. 53). Demonstrația sa continuă cu exemple concrete privind realitățile romane din Britania.

Dacă se mai adaugă, la cele expuse mai sus, și opiniile autorului privind organizarea generală a cercetărilor arheologice într-o societate și sublinierea importanței acestora precum și parcursul lui R. G. Collingwood de la arheologie la filosofia politică, cu siguranță se obține o soluție de lectură utilă atât pentru cei ce se consideră „profesioniști” cât și pentru amatorii de istoriografie.

Costică ASĂVOAIE